

עת"א (תל אביב) 5021-06-17 - אבנר הררי נ' שרות בתי הסוהר

עת"א (תל-אביב-יפו) 5021-06-17 - אבנר הררי נ' שרות בתי הסוהרמחוזי תל-אביב-יפו

עת"א (תל-אביב-יפו) 5021-06-17

אבנר הררי (עציר)

בשם העותר - עו"ד איתן סבג

נגד

שרות בתי הסוהר

בשם המשיב - עו"ד רוני בן אריה דאודי

בית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

[25.06.2017]

לפני

כב' השופט גרשון גונטובניק

החלטה

לפני עתירה בה בית המשפט מתבקש להורות לשירות בתי הסוהר (להלן: המשיב) לאפשר לעותר לקבל תוספת מינימלית של ירק אחד מידי יום, כאשר מדובר במזון בסיסי לו הוא זקוק.

1. העותר עצור (בגין עבירות נשק) מיום 17.2.17 ועד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. לטענתו, על פי המלצה רפואית הקיימת בתיקו, הוא זקוק למנת ירקות נוספת מידי יום. ואכן, כאשר שהה העותר במאסר קודם, המשיב אכן דאג לספק לו מנת ירקות נוספת, זאת בין היתר לאחר שעתירה שהגיש בנושא התקבלה. כעת, משנעצר, לא מאפשר לו המשיב לקבל "מלפפון/עגבנייה/בצל נוסף". הוא פנה למשיב בבקשה להעניק לו מנת ירק בהתאם לצרכיו, ותגובת קצין האסירים הייתה שאכן קיים צורך תזונתי אך "לדיאטה מטבולית" בלבד, וזו מוענקת לו. לטענת העותר, המשיב מפר החלטה שיפוטית קודמת, שקוימה עד שנת 2016 אז השתחרר ממאסרו. משעה שהחלטה זו לא נהפכה הרי שהיא מחייבת ואין לסטות ממנה. למעשה דבר לא השתנה בנסיבות הנוגעות לעותר, מלבד העובדה כי השתחרר ממאסרו, וכעת נעצר. מדובר בהתנהלות שרירותית ובלתי סבירה מצד המשיב, ומכאן שיש להתערב בה. שירות בתי הסוהר עשה דין לעצמו, והתעלם מהחלטה שיפוטית מחייבת. מכאן שיש להורות למשיב לספק לעותר מנת ירקות שהיא עבורו תזונה בסיסית.

גם העותר נשא דברים במהלך הדיון. הוא ציין שהוא מבקש בסך הכול ירק שלם בכל יום. "אני בסך-הכל ביקשתי בצל ביום ועגבניה ביום ומלפפון ביום, זה כל מה שאני מבקש. בשר אני מקבל, את הדגים אני מוכן להוריד, אני לא אוכל דגים, אני מבקש לקבל כל יום בשר כמו שמביאים לי עד היום. בצל ביום אי-אפשר לקבל? אני בן-אדם חלש, אין לי כוח, זה מה שמביאים לי, חצי מלפפון ביום" (עמ' 4 ש.3 ואילך).

2. עמדת המשיב היא כי יש לדחות את העתירה. החלטת בית המשפט עליה נסמך העותר ניתנה ביום 11.11.13, בטרם נכנס לתוקף תפריט הדיאטה המטבולית התואם את צורכיהם הרפואיים של האסירים בשב"ס. הרקע הרפואי של העותר, שלא אפרטו כאן מטעמי צנעת הפרט, ידוע לרופאת היחידה, ולאורו הוחלט כי יקבל דיאטה מטבולית. נעשו לעותר בדיקות דם וניתן לראות לאור תוצאותיהן כי אין צורך בשינוי בתפריט שלו. מכאן, שעניינו אינו שונה מזה של אסירים אחרים שבהתאם למצבם הרפואי מקבלים תפריט של דיאטה שכזו. המשיב השקיע מאמץ רב ומחשבה רבה בגיבושה של הדיאטה המטבולית. בעבר, היו מקבלים האסירים שקית ירקות שבועית לתא, דבר שגרר אחריו בעיות רבות. כעת, בכל ארוחה נהנים האסירים מירק טרי. לאור כל אלה, צרכיו הבריאותיים של העותר מטופלים, ואין מקום להתערב בשיקול הדעת של הגורמים המוסמכים בנושא.
3. לאחר ששמעתי את טענות הצדדים ובחנתי את החומר שלפניי, נחה דעתי כי דין העתירה דחייה.
4. נקודת המוצא מצויה בחובה המוטלת על שירות בתי הסוהר לדאוג לתזונתם הראויה של האסירים והעצורים המצויים תחת השגחתו. זוהי חוקה המוטלת עליו מכוח החוק, שכן סעיף 9(ב)(3) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996 קובע כי העצור זכאי "למי שתייה וכן למזון בכמות ובהרכב המתאימים לשמירה על בריאותו". אין זו רק חובה חקוקה אלא גם חובה חוקתית. היא נובעת מהחובה המוטלת על שירות בתי הסוהר לשמור על כבוד האדם של האסיר ושל העציר כפי שגובשה בפסיקה (ראו בג"ץ 355/79 קטלן נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד לד(3) 294 (1980)), והעומדת על רגליה החוקתיות היום הזה בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו. מימושה של חובה זו יכול להוביל לסוגיות חוקתיות מורכבות (ראו למשל רע"ב 4201/09 ראיך נ' שירות בתי הסוהר (פורסם בנבו; 2010)) אך ענייננו בעתירה זו במובנה הבסיסי של החובה - הקפדה על תזונה נאותה לעותר, והצורך לספק לו כמות נאותה של ירקות במסגרת תפריט האוכל הניתן לו.
5. על פניו, המשיב עומד בחובה החוקתית לספק מזון השומר על בריאותו של העותר. הוא מספק לעותר דיאטה המותאמת לבעיות הבריאותיות שיש לו. אלא שטענתו של העותר היא שונה. לשיטתו, המשיב מתעלם מפסק דינו של בית המשפט המחוזי במחוז מרכז (עת"א 4233-09-13 הררי נ' מדינת ישראל (החלטה מיום 5.11.13)), שם החליטה כב' השופטת הבכירה נגה אהד, לאחר ששמעה את הצדדים, כי "העותר יקבל מידי יום מנת בשר/דג מבושל במים, ירק חי בבוקר הכולל - מלפפון, עגבניה ובצל יבש".
- החלטה זו קוימה, עד שחרור העותר מהמאסר. האם היא מחייבת את שירות בתי הסוהר גם כיום? תשובתו של העותר היא בחיוב. תשובתי שלי היא בשלילה. החלטות מסוג זה יפות לשעתן. הן משקפות את מצב אספקת התזונה הנוהג ואת מצבו הבריאותי של האסיר או העציר בעת נתינתן. התשתית העובדתית העומדת בבסיסן יכולה להשתנות, הן ביחס למדיניות אספקת המזון הנוהגת אצל המשיב, הן ביחס למצבו הבריאותי של האסיר או העצור. כאשר יוצא האסיר, וחוזר למרבה הצער לשהות תחת אחריות המשיב, יש לקבל החלטות המשקפות את מצב הדברים בעת המעצר המחודש. הרי אם היה חל שינוי לרעה במצבו של העותר, וההחלטה השיפוטית שהייתה ניתנת בשעתו לא הייתה מבטיחה אספקה ראויה של מזון, ודאי שהעותר לא היה טוען למעשה בית דין המחייב את השב"ס, אלא היה טוען, ובצדק, שיש להתאים את התזונה לצרכיו הנוכחיים. בסופו של דבר, הצרכים הבריאותיים העדכניים הם הקובעים. ככל שקיים שינוי בהוראות הרופאים יש לפעול לפי הוראותיהם, ואין להקפיא את הטיפול בעציר או באסיר בהתאם לקביעות השיפוטיות שנקבעו על רקע מצב דברים רפואי שיכול שישתנה. כך פסקו בתי המשפט במקרים מקבילים, הדומים לעניינו של העותר (ראו למשל עת"א (מרכז) 3535-03-17 ברנס נ' שירות בתי הסוהר (פורסם בנבו; 2017) גם שם חל שינוי בתנאי התזונה של העותר חרף פסק דין קודם שניתן בעניינו), וכך גם ראוי לעשות במקרה שלפני.

6. כשניתנה ההחלטה על ידי בית המשפט המחוזי בלוד, לא נהגו העצירים והאסירים לקבל מנות ירקות טריים לצד ארוחותיהם השוטפות, ותחת זאת קיבלו שקית ירקות שבועית, שהניסיון המצטבר הראה שזו לא הבטיחה תזונה נאותה. על רקע זה חל שינוי במדיניות הדיאטה הנוהגת אצל המשיב, שינוי שלא עמד, מטבע הדברים, לנגד עיני בית המשפט שנדרש לעניינו של העותר בשנת 2013. כעת, ביצעו הגורמים המוסמכים הערכת מצב בעניינו של העותר, והגיעו לכלל מסקנה כי הדיאטה המטבולית היא הראויה עבורו. אין בפני תשתית ראייתית לקבוע כי דיאטה זו אינה הולמת את צרכיו הבריאותיים, וההחלטה השיפוטית שניתנה בעניינו בעבר, כוחה היה יפה לעבר, ואין חובה לנהוג לפיה בעת הזאת.

יחד עם זאת, העותר הלן בפני על עייפות שהוא סובל ממנה. על רקע זה יש להורות על בדיקתו המחודשת אצל הגורמים הרפואיים המוסמכים בשירות בתי הסוהר, כדי לוודא שמא נדרש בכל זאת חיזוק מסוים באחד המרכיבים התזונתיים שהוא מקבל, או בטיפול תרופתי אחר. בדיקה זו תיעשה בהקדם האפשרי.

7. בכפוף לכך, העתירה נדחית.
ניתנה היום, א' תמוז תשע"ז, 25 יוני 2017, בהעדר הצדדים.